

שמואל גלינקא

גם בחזית הלך בראש

נופלים ההולכים ראשונה. בצהל' הולכים המפקדים ראשונה. משום כך גבוה מספר האבידות משורות קצונת צהל', באופן יחסי ואין המדובר בדרגה הפיקוד הנמוכים. בין חללי מבצע סיני היו שלושה סגני אלופים. אחד מהם היה שמואל גלינקא.

גלינקא — נשא לאגדות מימי ההגנה, מלחמת העצמאות והתקופה שעד מלחמת סיני — היה ידוע תמיד בין חייליו כמפקד הצועד בראש. לא במסדרים ובמצעדים, אלא בקרבות. הוא היה אסטימוס למפקד אידיאלי של צהל' בדרגות הבינוניות. לדרגתו לא הגיע באמצעות קריירה משרדית או ערפית. הוא היה תמיד בקו הראשון.

לפני שלשים שנה נולד שמואל בפולנה, להורים בעלי מסורת ציונית מובהקת. בילדותו למד בבית-ספר עברי תרבות בפולין. בן 10 עלה לארץ עם אביו, הצטרף אל אביו שבכנס קודם לכן להנהגות חשבוניות בכפר יהושע שבצמק גליל. הוא היה תמיד בקו הראשון.

חלום חייו בירל זה היה להיות חקלאי מצטיין. כדי להגשים מטרה זו ניצל כל שעת פנאי לעבודה במשק שליד ביתו, בתום לימודיו בבית-הספר המקומי עבר ללמוד בבית-הספר החקלאי במקוה ישראל. אחרי סיום הלימודים במקום, בילה סתיו חטוף בביתו, נטע עצי פרי טביב בית אביו והתגייס לפלוגה הימית של הפלמ"ח.

בשבת השחרות, נעצר גם הוא ונשלח למחנה המעצר בפיזה. כשהשתחרר רשם לזכר פעילותיו המותרות עבודה בסליל קים של הפלוגה הימית בקבוץ מעברות, קורס חובלים, קורס מפקדי תות ומפקדי מחלקות, התכונן לצאת בשליחות, להבאת אניה מעפילים לארץ.

כשפרצה מלחמת תש"ח היה גלינקא מפ"ק מחנה האימונים של הפלוגה הימית. אולם תוך זמן קצר עבר לפעילות יבשתית יתרה עם הגדוד החמישי של הפלמ"ח השתתף במבצע נחשון. היתה זו אך פתיחה לפרשת בבר וזה מיוחדת במינה, שכללה את קרבות שיך גירח, התשישה על הדרך ליריחו, כבוש רמת רחל, ופציעה בקרב על הראוואר.

כשהחלים שימש כממ"ס לפלוגה ג' של הגדוד החמישי, ולאחר שלושת מפקדי הפלוגה הקודמים נפלו בקרב, מיאל הוא את מקומם.

עם סיום המלחמה נשאר בצבא הזקבע למרות שנשא אשה והקים משפחה. עד ערב מבצע סיני שימש גלינקא, שהיה מפורסם בין חייליו בכשרון הספור והציובאס המיוחד שלו, בכל תפקידי הפיקוד האפשריים בצהל', השתלם ועלה בדרגה.

במבצע סיני קיבל את הפיקוד על יחידת שריון, אותה הוביל לקרב על אחד המוצבים העקשניים ביותר של המצרים. כשהיה בראש הכוח הפרץ, נפגע גלינקא, בוחל שלו. עזרת החברים שהוציאוהו מהזחל שנפגע מפרטת על גילוי נטאל של אומץ לב. כשהא פצוע ושמת דם, פקד גלינקא על היחידה להמשיך להסתער על מוצבי האויב. כשהגיעה הבשורה: "המשלטים בידינו", כבר לא היה גלינקא בחיים.

אמר אחד החיילים על קברו: "גלינקא היה מפקד קשה הדורש הרבה מחייליו. הוא לא ירע פשרה באימניו ובמשמעת. אבל האמנו בו. ידענו שכל מה שהוא דורש מאיתנו, דרש קודם לכן מעצמו ונתן את הדורש".

בין גדרות התיל של מחנה הרכוז הגרמני, במלחמת העולם השנייה, נמשכה מסכת החיים של רבבות הכלואים. אנשים מתו ונולדו. אנשים נחצו ברבע והמשיכו בחיי מסחר על פרוסות לחם. בין המתים היו גם שתיים מאחיותיו של מרדכי (מ קי) כהן. מוקי עצמו לא נולד במחנה הריכוז. הוא נולד שש שנים לפני פרוץ מלחמת העולם, והגיעה לרומניה. אבל השנים בהן שהה במחנה הריכוז הטביעו את חותמן עליו, ממש כאילו נולד בין גדרות התיל והגורדי השריפה. האב יושב במחנה עבודה רחוק; איש לא שמע עליו. חשבו שהוא מת. האם, ארבע אחיות שנותרו בחיים, ומוקי בן השבע, נשארו ללחום על חייהם במחנה. מוקי היה עובר בינות לצריפים, נדחק מתחת לשל לחנות האוכל ולסוכות השמירה, מלקט שיירי מזון עבור משפחתו. זאת התמונה שנשארה חרותה בזכרונו יתר מכל — ליקוט שיירי מזון. כשנסתיימה המלחמה וההורים מצאו זה את זה ועלו ארצה, נשאר מוקי עם אחת האחיות בבית יתומים ברומניה, ללא אפשרת לעלות לארץ גם הוא. ההרים הוגלו לקפריסין. כשהגיעו לארץ, החלו להתרוצץ ולדפוק על שערי המוסדות, כדי לאפשר את עלייתו של מוקי, רק אחרי שנתיים, ב-1951, הצליח מוקי להגיע למשפחתו. מוקי יושב בלחמת. חוויות ילדותו לחשו לו תמיד בתהיכרה מה פירוש מדי צבא ושפירות דמים. למרות זאת התגבר לצהיל כשהיה בן 17 בלבד, מילא בצבא את תפקידו במסירות ונאמנות של אורח למופת. הוא השתחרר מצהל' כשרשין נהגות בכיסו, והחלטה נחושה בליבו לבנות לו בית קטן ושליו — לא חשוב היכן — בו יוכל להקים משפחה ולחיות את חייו העצמאיים שלו, ללא התערבות ורה. הוא חזר לצפת. בה שכנה משפחתו, עבר בתור נהג שכיר, נתן את כל משכורתו להריו הקשישים והת לים.

מרדכי כהן

הבנובו היחיד שהתיר מוקי לעצמו היתה קניית פטיפון. בכל עת פנאי היה מתמסר לפטיפון שלו, משמיע באמצעותו צלילי יליו רה ורקודים שבה חטרו לו בנערותו. הילדים בצפת הכירו אותו רבם ככולם. הוא לא היה מסוגל לעבור כרחוב, לשמוע ילד הקורא בשמו ולא להסיעו כבדת דרך קצ' רה במכוניתו. לאחר שעות עבודתו בתור נהג היה מוקי עובד בכל עת שהתמצא, כדי לחסוך לעצ' מו כסף. כשהצטבר סכום מספיק לרכישת דירה, נשא מוקי לאשה את מרים בת 18, אף היא עולה מרומניה. חתונתם והתקיימה ברוב פאר ב-2.10.56 בצפת. בדיוק לאותה תקפה נקרא מוקי לשירות במילואים, או למס הוא הצליח להשיג דחיה. 23 ימים בלבד לאחר נשואיו נקרא מוקי בשנית לצבא. הפעם לא ביקש דחיה. הוא נפרד ממשפחתו, הבטיח להתראות בקרב. בדיוק ביום בו מלאו שלושים יום לנישואיו, נפל מוקי בעת כיבוש אחד ממוצבי האויב.

אני בקו הראשון

תמונת השער של העולם הזה, לאחר קרב קלקיליה, הראתה את רביסמל חובשים ניסן חיים בצורה בלתי אפיינית לו. הוא עמד ליד קיר המשטרה, כשבגדיו רטובים מוצה ודם, ועל פניו נסוכה הבעה של ספק סתה, ספק תמיהה וצער. כשהראו לו במשפחה את התמונה ואמרו לו: "תראה איך שהיית נפחד", נעלב חיים מאד. "אני מפחד? התרעם, אני הולך תמיד בין הראשונים. אותי צריכים בקו הראשון". כי חיים ניסן למד לא לפחד, עוד מילדותו. הוא נולד לפני 25 שנה בטרנסילבניה, לאב שהיה סוחר נעלים. מגיל צעיר היה חבר פעיל בבית"ר. כשהיה בן 8, התגייס מאמו. שנתיים לאחר מכן נשלח עם אביו למחנה ריכוז, שם חלה חיים במחלה קשה והיה על סף המוות ממש. למולו שוחרר יחד עם אביו, שגויס על-ידי הצבא במחנה לנעלים, והמשיך בלימודיו. לאחר זבאמצע מלחמת העצמאות עלה לארץ עם עליית הנוער.

ניסן חיים

דרכו הראשונה בארץ היתה לבית-הספר החקלאי במקוה ישראל. האב, שומר מסורת, רצה שבנו ילמד בבית-ספר דתי — ולמרות שחיים לא היה דתי, עשת כמצוות אביו. גם כשהתגבר היה הולך עם האב לבית הכנסת ושומר מצוות הדת, כדי לגרום לו נחת. לפני שבע שנים התגייס לצבא, עבר קורס חובשים בו. רכש לו את החובשות כמקצוע הצבאי שלו. כשהגיעה תקופת שחרורו, הכינה לו משפחתו את כל הנוחיות לחיים האזרחיים. האב רשם גם דירה על שמו. אולם חיים לא רצה להשתחרר. "אני אשאר בצבא עד שעזה תהיה שלנו", היה נוהג לומר. כי הצבא והכדורגל היו כל חייו של חיים. כדורגל הוא אהב עד לשגעון. לא היה משחק כדורגל בחיפה שלא היה ניכח בו. ביחוד היה מעריץ נלהב של קבוצת בית"ר תל-אביב, למענה היה מוכן למסור את חייו. היתה לחיים יפה-התואר הצלחה עצומה ביחסיו עם בנות. לא פעם הציעו לו נשואים. אולם למרות שהיו לו כל התנאים לכך, לא אבה אפילו לשמוע על נשואים. הוא היה קשור קשר נפשי עז עם אחותו הקטנה, עליה שמר כל תקופת הכיבוש הגרמני. "עד שהיא לא תתחתן, לא אתחתן גם אני", פסק. במקצוע החובשות עלה חיים מהר. כשהוצע לו לעבור קורס קצינים, סירב באמרו: "בשביל מה לי הדרגה? אני מרגיש יותר טוב כשאני יכול לעזור לאנשים ולא לפקד עליהם". למבצע סיני יצא חיים במקום הנחשב על-ידי כל חייל קרבי למקום הבטוח ביותר: באמבולנס שנסע בסוף השיירה, שפרצה את הדרך לסואץ. באמצע הדרך עוד קלט חיים את הידיעה ברדיו על תפיסת המשחתת המצרית, והא החל להריע בקול. אתה שעה נפתחה אש לעבר השיירה. היו מספר פצועים. חיים טיפל בפצועים, עוד להם עד שהגיע האוירון ליטול אותם לעורף. שעה שהעמיסו את הפצועים על המסוס, נפגע חיים בכדור אויב. אותו לא היה צורך להעביר במחיריות לעורף. הוא מת במקום. הוא השתחרר מהצבא בדיוק ביום בו נכבשה עזה, כפי שחלם תמיד.

המכתב שקיבלה משפחת כהן, הגרה בגב' עת אולגה ליד חדרה, היה קצר. היה חתום עליו שמו של מפקדו של יהושע בנמ. "חיילי היחידה מרכינים ראשם בצער אמת על קברו של בנכסם יהושע, אותו חיבבנו והעריצנו כולנו על מזוג השקט והנחה, על-צותו ונאמנותו להוריו ולמפקדיו...". ה' מכתב נמשך, אבל להורים היה ברור שאין יותר המשך. זה הסוף. סופו של בן בשם יהושע. הפעם זו כנראה עובדת אמת.

כי יה שבע כהן אבד להוריו קודם לכן. ההורים היו אז במקום, מרוקו, מקום שט נולד יה ש. יהושע עצמו היה בנורבגיה, בקבוצת ילדי עליית הנוער ממרוקו, שהובאו להבראה בנורבגיה. לפעם אירע האסון. ה' טוס, שהטיס קבוצת ילדים בנורבגיה לארץ, התרסק בדרך. כל הנמצאים בתוכו נהרגו מלבד א.ו. ילד בשם יצחק אלאל יצא ב' ציעים מתאונת המסוס, הפך לגיבור בינינו לא מי, כשכל העמותות העולמית מקדישה כותרות ראשיות לספור הצלתו.

הוריו של יה ש.ע כהן היו בטוחים אז כי בנמ נכלל בין היקדים שנהרגו במטוס. בליבם כבר ביכו אותו והתאבלו עליו. אולם האב, שלא איבד עוד שריד חק, התרוצץ ממשרד למשנהו, עד אשר התברר כי יה' ש.ע נמצא בנורבגיה בריא ושלם. הוא לא טס במטוס שהתרסק.

חדשים מספר לאחר מכן מצא יהושע את ביתו בצל מגדלי המים של רמת-החן וגל' עדי, בהרי אפרים. בקיבוץ רבון האבנים, גיעד, חילק יהושע את חייו בחברת זאטוטי הנשק, בין טרקטורים ומכונות חקלאיות אחרות, בין לימודים ומשחקי ספורט. לאחר עבדת יום מוגעת בשדות המשק שופעו הסלעים, המשיך יהושע להתרוצץ על אותה אדמה, כשהוא מוציא את מרצו במשחק ז' כדורגל.

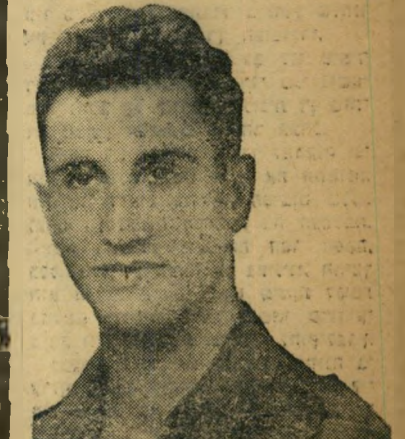
הוא נמנה על אתו קומץ אנשים שדי לעמוד במחיצתם, כדי לפזר זאגה מלב. שכן חיובו בכנב היה אומר: "אל דאגה חברה יהיה טוב — על אחריותי".

בקיבוץ מצא גם את חברתו לחיים, נערה בשם מיקה, אתה עמד לשאת לאשה אחרי שחרורו מהצבא. כשהגיע זמנו להתגייס, יצא יהושע לשירות ביחידת נחיל וכעבור זמן קצר נשלח לקורס מפקדי כתת. הא לא הספיק לסיים את הקורס. שבועות מספר לפני תום הקורס, פרצה הקרבות בסיני. עם יחידתו יצא יהושע למרחבי מדבר זרם, ושם מצא את מותו. היה זה ביום השני לקרבות, שעה שהיושע התגוב להגיש עזרה לחבר סצוע. החבר נשאר בחיים, אולם כד' איב שפגע ביהושע שם קץ לחייו. את דרגת רב-הטוראי קיבל לאחר מותו.

המוות בשדה הקרב, באמצע שנתו היר' שם קץ לחלומות של בן הקיבוץ החסון. חלומות על משפחה קטנה בקיבוץ, והשתלמות מקיפה במכונות והנהגת ציוד כבד.

בין שאר מכתבי הניחומים שקיבלה משפחתו, היה גם מכתב מחברתו בקיבוץ כתת. כה מיקה אל המשפחה הנשכולה: "לא רחוק היה היום שבו היינו יוצרים משפחה. עתה הוא הלך ממני כשם שהלך מכם. מעתה אין כרצוני לנתק את היחסים ביני לבינכם. בני רוצה להמשיך בידידות ואהבה, כפי שהייתי עד כה".

במקום הבן שנפל — קיבלה משפחת כהן בת חדשה לחוג המשפחה.

יהושע כהן